

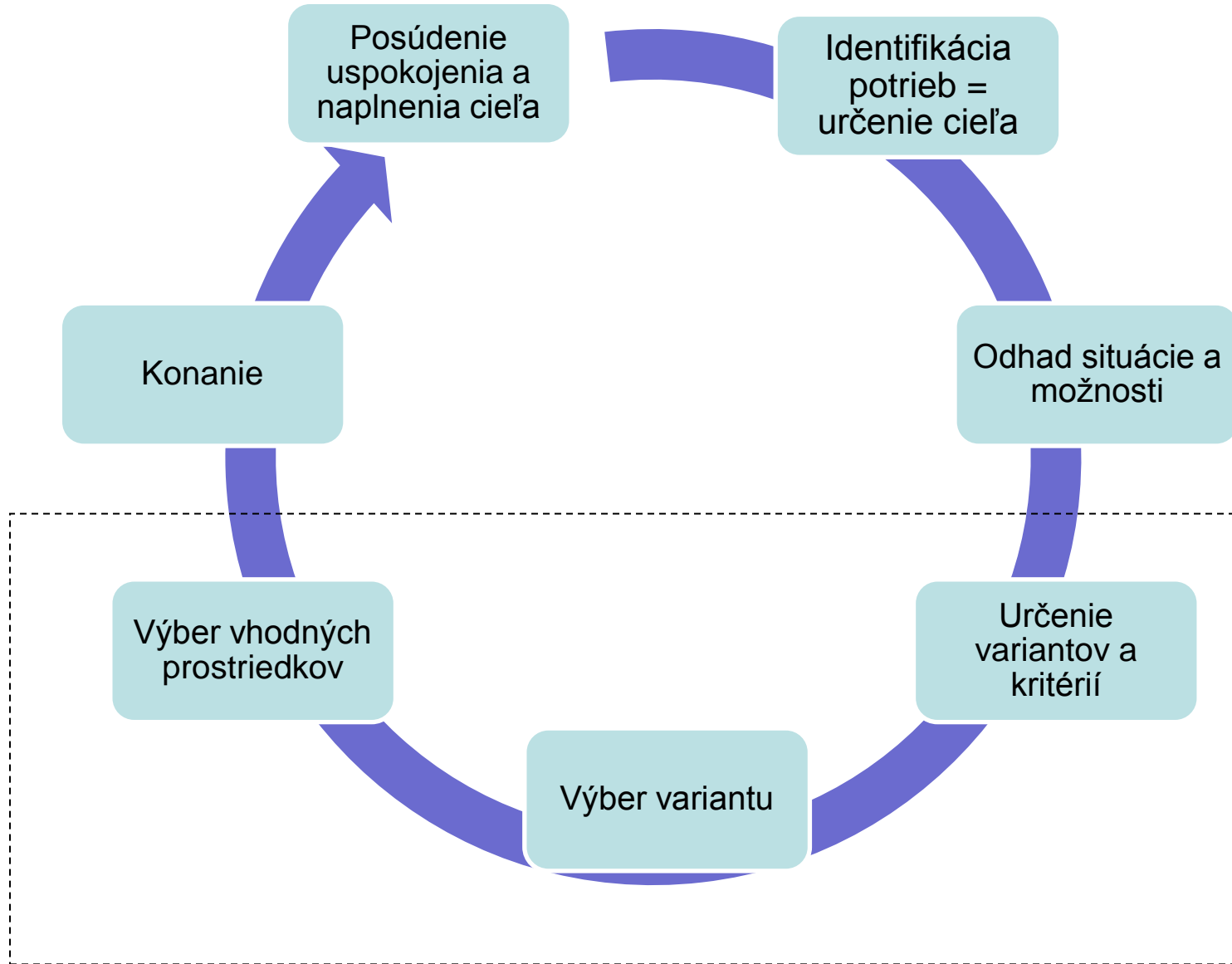
Ing. Emese Tokarčíková, PhD.

2. PREDNÁŠKA – MIKROEKONÓMIA

2016/17

TEÓRIA SPOTREBITEĽSKÉHO SPRÁVANIA

Konanie a rozhodovanie EA

Rozhodovacia úloha EA

je charakterizovaná:

- množinou variant (možností), ktoré sú k dispozícii,
- očakávanými výsledkami jednotlivých variant,
- časom na riešenie,
- zložitosťou problému,
- kontextom.

Úvod do analýzy spotrebiteľského správania

- Spotrebiteľ „Homo economicus“
človek racionálne zmýšľajúci v oblasti domáceho hospodárstva

SPOTREBNÁ KOMBINÁCIA

Súbor statkov a služieb, ktoré sú objektmi záujmu spotrebiteľa a predmetom konkrétneho rozhodovacieho procesu
(napr. rožok a mlieko)

Spotrebná kombinácia	Rožok [ks]	Mlieko [l]
SP 1	2	0.5
SP 2	3	1

SPOTREBNÝ KÔŠ

Teória správanie spotrebiteľa

- Správanie spotrebiteľa predpokladá, že **bude jednat' racionálne** – čiže spotrebiteľ rozdelí svoj dôchodok na nákup statkov a služieb **tak, aby** za daných podmienok **dosiahol maximálne uspokojenie svojich potrieb.**

Preferencie verzus Indiferencie

Úžitok

Preferencie verzus Úžitok

- Úžitok (UTILITY) spôsob popisu preferencií.
- **Úžitková funkcia**, konštatuje, že úžitok jednotlivca je závislý na istom okruhu a množstve spotrebovaných tovarov.

$$U = u(x, y, z, \dots),$$

kde x , y a z sú množstvami jednotlivých tovarov.

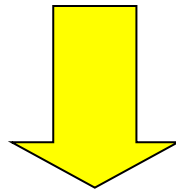
Meranie úžitku

Otázka : Akým spôsobom merať úžitok a či je vôbec merateľný ?

kardinalistický

ordinalistický

prístup

Axiómy

- **Úplnosť (Komplexnosť)**

znamená úplnosť systému preferencií, resp. úplnosť poradia preferencií.

- **Tranzitivita**

spotrebiteľ preferuje A pred B a B pred C, potom nutne musí preferovať aj A pred C,

t.j. **ak $A > B$ a $B > C \Rightarrow A > C$**

- **Dominancia (nenasýtenie, monotónnosť)**

spotrebiteľ preferuje väčšie množstvo pred menším \Rightarrow pozitívny smer preferencií, spotrebiteľ preferuje menšie množstvo pred väčším \Rightarrow negatívny smer preferencií

Meranie úžitku - ordinalismus

- **V. Pareto, J. R. Hicks**

Meranie úžitku - kardinalismus

- Menger, Jevons, Walras
- Alfred Marshall

Pri vysvetľovaní dopytu na základe kardinálnej verzie teórie užitočnosti ekonómovia vychádzali z

- **Celkovej užitočnosti**
(Total Utility – TU)
- **Hraničnej užitočnosti**
(Marginal Utility MU)

Celková užitočnost'

(Total Utility – TU)

▪

Celková užitočnost'

(Total Utility – TU)

Hraničná užitočnosť

(Marginal Utility – MU)

Hraničná užitočnosť

(Marginal Utility – MU)

Zákon klesajúcej hraničnej užitočnosti – prvý Gossenov zákon

.

Prvý Gossenov zákon

Teória rovnakej hraničnej užitočnosti – **druhý Gossenov zákon**

Ordinálna teória užitočnosti - modelovanie

Indiferenčná analýza vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je schopný porovnávať užitočnosť jednotlivých statkov, a tým určiť, čo je pre jeho potreby užitočnejšie.

Vytvára preferenčnú stupnicu spotrebúvaných tovarov a služieb.

Indiferenčná krivka

/IC -Indifference curve /

Je to množina možných kombinácií dvoch tovarov alebo služieb, pričom každá kombinácia zabezpečuje spotrebiteľovi rovnakú úroveň uspokojenia potrieb, preto je mu ľahostajné akú kombináciu si práve zvolí.

Spotrebné koše A a B prinášajú rovnaký úžitok

Mapa indiferencie

Je reprezentatívnou vzorkou súboru indiferenčných kriviek, pričom platí, že

Mapa indiferencie

Meranie úžitku - ordinalismus

Preferencie môžu ovplyvniť

- *Normy*
- *Zvyky*
- *Návyk*
- *Tradície*
- *Móda*

Usporiadanie preferencií

Je schéma podľa ktorej každý spotrebiteľ podľa vlastného uváženia dokáže zoradiť všetky možné kombinácie spotreby statkov do poradia, v ktorom im dáva prednosť. U akejkol'vek dvojice kombinácií sa teda môže rozhodnúť, napr. takto

- A preferuje pred B $A > B$
- B preferuje pred A $A < B$
- A aj B oceňuje rovnako $A = B$

Vlastnosti IC

Hraničná miera substitúcie - HMS

Marginal Rate of Substitution - MRS

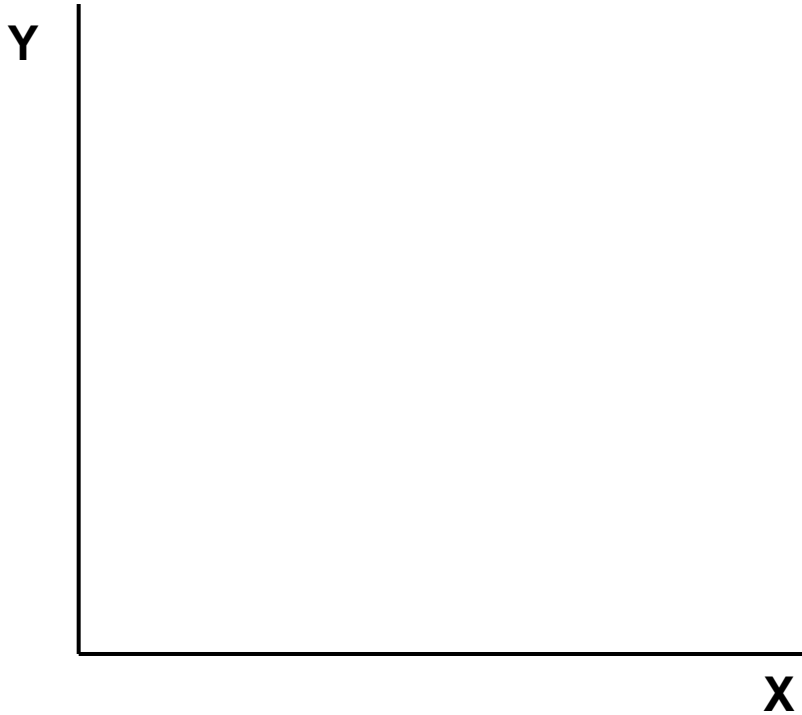
vyjadruje koľko jednotiek druhého tovaru je spotrebiteľ ochotný obetovať, aby získal dodatočnú jednotku prvého tovaru pri zachovaní rovnakej úrovne užitočnosti.

Výpočet MRS

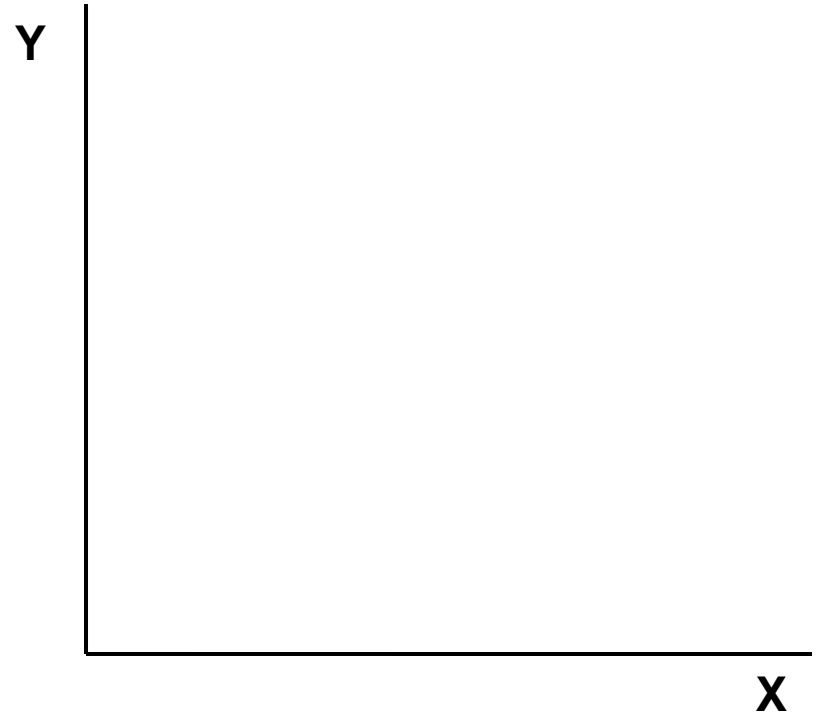
Charakter statkov (služieb, spotrebných košov)

- **žiadúci statok**
- **nežiadúci statok** – je statok, ktorý spotrebiteľ nemá rád. S rastom množstva spotreby tohto statku klesá úžitok
- **neutrálny statok** – spotrebiteľ je k nemu ľahostajný a tak nemá vplyv na úžitok spotrebiteľa

Zvláštne tvary IC

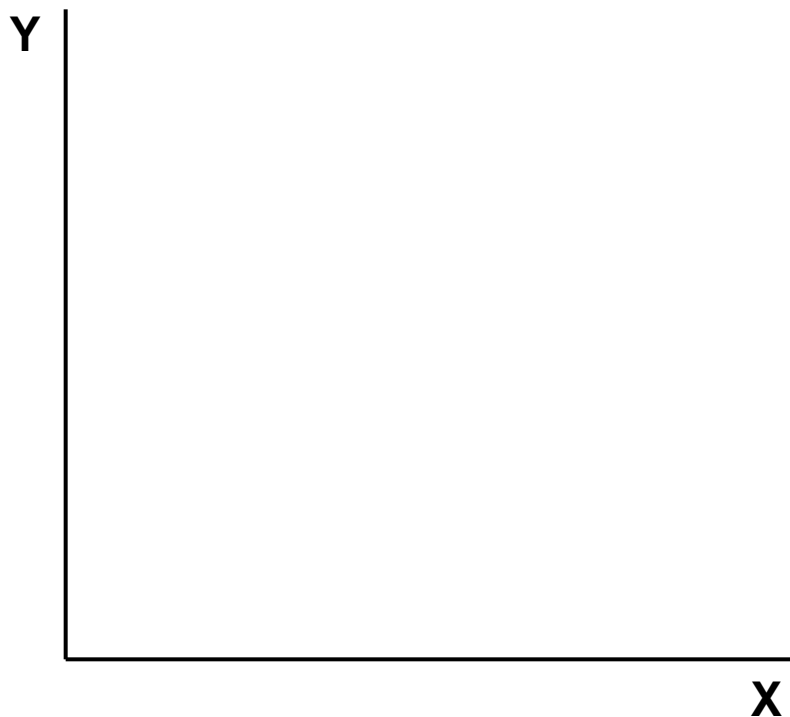

**Statok X je
nežiaduci**

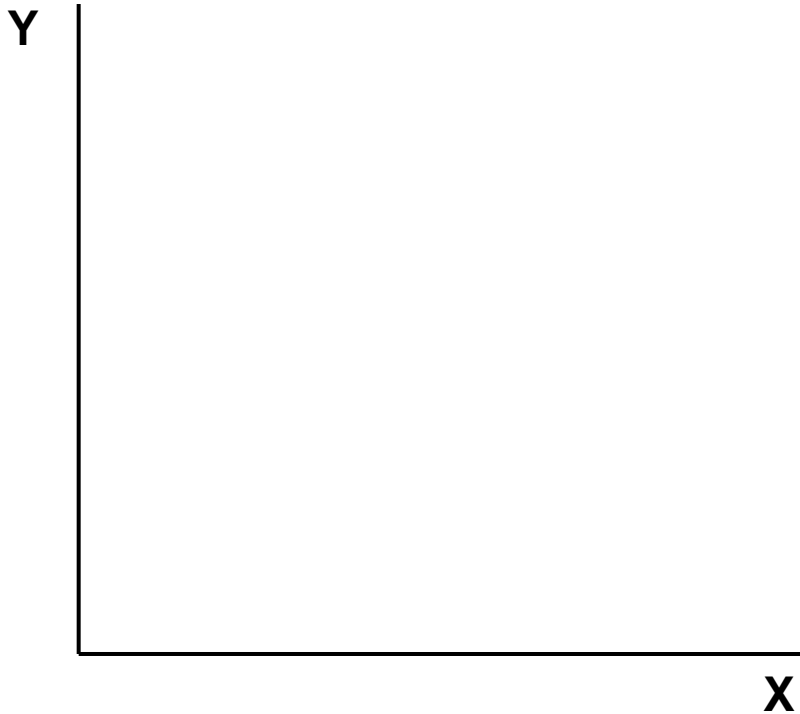

Statok X je neutrálny

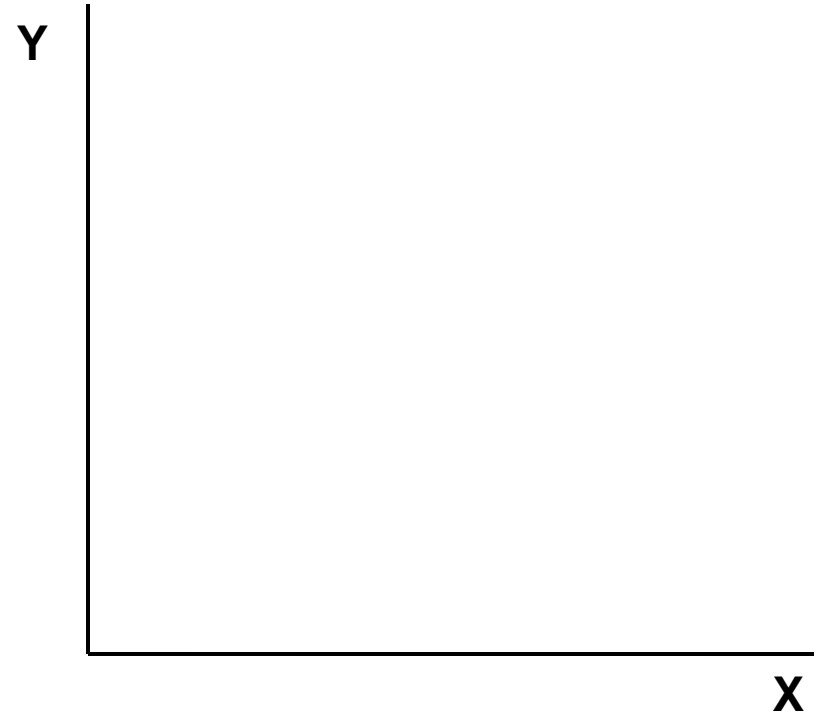
Zvláštne tvary IC

Zvláštne tvary IC

**Statky X a Y sú blízke
substitúty**

**Statky X a Y sú bežné
komplementy**

Niektoré príklady funkcií úžitku a ich indiferečnej krivky:

-dokonalé substitúty:

Preferencie pre dokonalé substitúty môžeme zapísať funkciou úžitku v tvare: $u(x_1, x_2) = ax_1 + bx_2$,

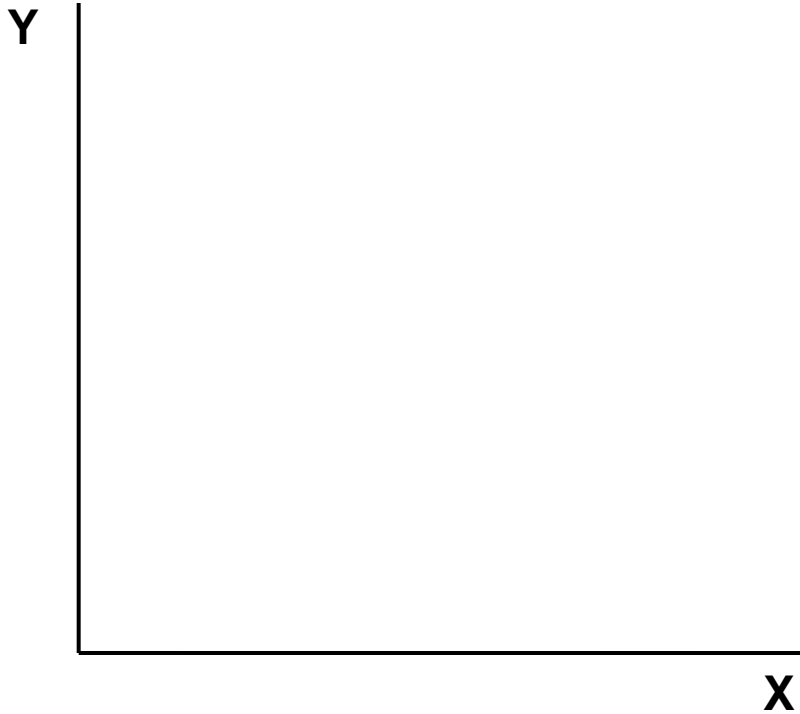
kde a, b , sú kladné čísla, ktoré predstavujú „hodnotu“ tovaru 1 a 2 pre daného spotrebiteľa.

- dokonalé komplementy:

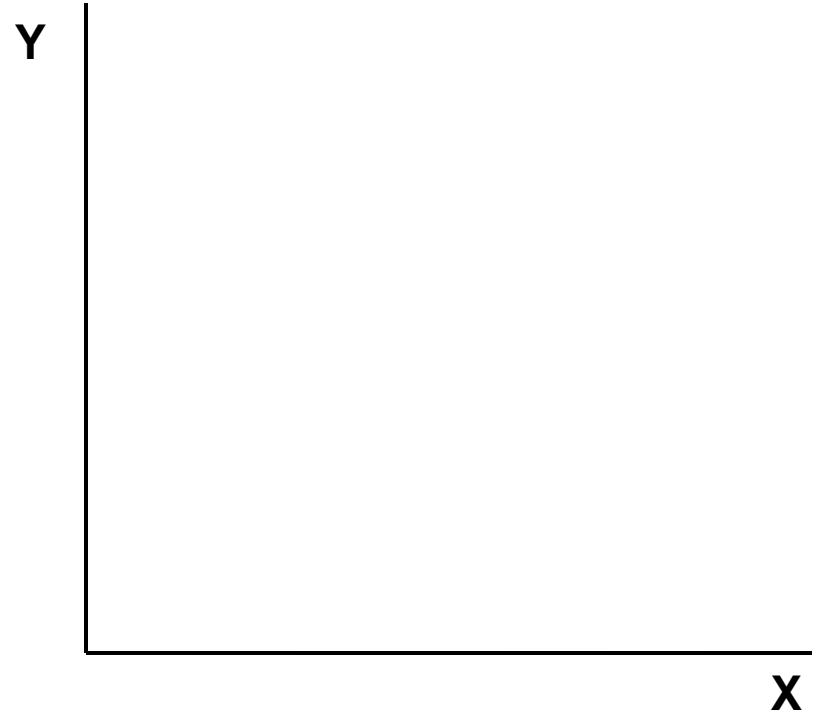
Počet komplementárnych párov je daný minimom z počtu tovarov x_1 a tovarov x_2 . Funkcia úžitku pre dokonalé komplementy má tvar: $u(x_1, x_2) = \min(ax_1, bx_2)$

kde a, b , sú kladné čísla, ktoré naznačujú v akých proporciách sa tovary spotrebúvajú.

Zvláštne tvary IC

**Statky X a Y sú
dokonalé substitúty**

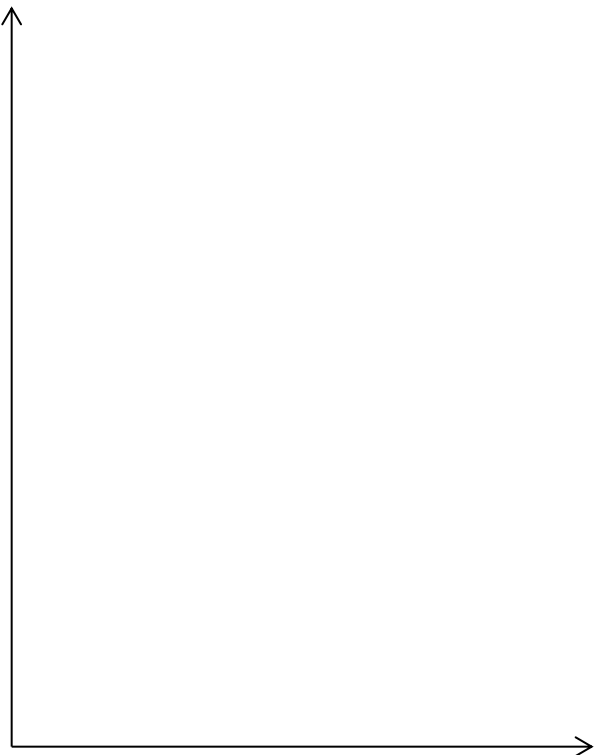
**Statky X a Y sú
dokonalé
komplementy**

Aké sú Ijáčkové preferencie?

Rozhodovanie medzi spotrebou a úsporami

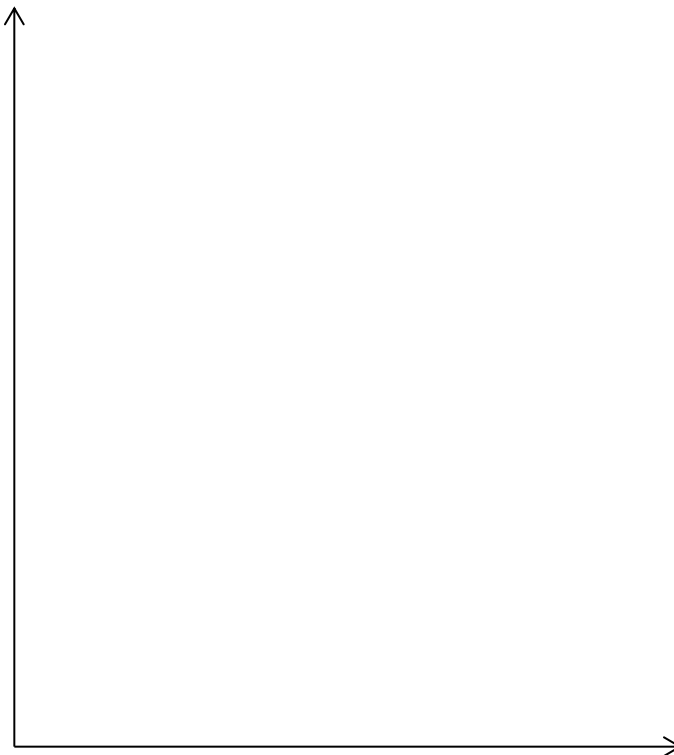
- **FRANCO MODIGLIANI.**

Budúca spotreba

Súčasná spotreba

Budúca spotreba

Súčasná spotreba